

Portré

Dr. Kramár Zoltán
Írta: Horváth Boros Márta

A barátságos, szelíd szavú nyugalmazott egyetemi tanár, Kramár Zoltán és felesége, Mária, a Queen Anne dombról a seattle-i Elliott-öbölre néző lakásukban fogadott a szép, tavaszi napsütéses délutánon.

Kramár professzort már sok éve ismerjük a magyar közösségben, annak ellenére, hogy aktív tanári éveit Ellensburgban, a Central Washington egyetemen töltötte, és Seattle-be évekig csak látogatóként jártak Máriával. A nyugdíjas kor azonban megváltoztatta a sok-

éves rutint, azóta részidős seattle-i lakosok lettek, ingázva ellensburgi családi házuk és a seattle-i öröklakás között.

„Nekem már nem is kell vezetnem az autót, az tudja magától a kb. másfél órás utat, olyan gyakran jövünk, megyünk,” mondta Zoltán. Máriának nehéz két háztartást fenntartani évek óta, ezért előbb-utóbb fel kell majd számolni az ellensburgi otthonát. Seattle-hez kötődnek a sokféle kulturális lehetőség és széles baráti körük miatt.

Kramár Zoltán Budapesten született, de a család Szegeden élt. „Mindenki orvos volt a családukban, csak én nem akartam orvos lenni, én ütöttem el.” Leánytestvére, Piroska is szemorvosként praktizált Seattle-ben.

Szülei, hogy elkerüljék az orosz megszállást, 1944 karácsonyán két gyermekükkel elhagyták Magyarországot és Németországba menekültek. Így Zoltánnak 11 éves korában befejeződtek magyar tanulmányai. Németországban járt középiskolába, ahol nemcsak németül tanult meg, de angolul is. Innen 1950-ben Amerikába jött a család, és Zoltán a gimnázium utolsó éveit kihagyva egyenesen felvételt nyert az omahai jezsuita Creighton egyetemre, ahol Bachelor oklevelet szerzett. Két évre a katonasághoz is behívták (18 hónapig Németországban állomásozott), majd folytatta tanulmányait. A mesterképzés után a doktorátusi kutatómunkát Bécsben kellett végeznie, mert az anyag (az osztrák-magyar kiegyezésről) az ottani levéltárakban volt elérhető. Doktorátusát a University of Nebrascában szerezte meg.

A Bécsben töltött évek alatt, 1960-ban ismerkedett meg feleségével, Máriával, egy Németországban rendezett cserkész-találkozó alkalmával. Mindketten cserkész-tisztek voltak. Első kislányuk, Kinga, 7 hónapos volt, mikor Amerikába költöz-

tek, hogy megalapozzák a család jövőjét, Zoltán karrierjét. Második gyermekük, Enikő, már itt született 1964-ben.

Zoltán első oktatói állását 1963-ban,

Ellensburgban kapta a Central Washington egyetemen, és onnan vonult nyugdíjba 33 évvel később, 1996-ban mint a történelmi tanszék professzora. Sikeres szakmai karrierjére vall, hogy 1976-tól

1980-ig az Arts and Humanities tanszék dékánja is volt többek között. Igazi specialitása a modern hadtörténet lett, amiből több sikeres kurzust alakított ki. Az egyetem keretein belül 14 évig az elismert Douglas Honors College-ban is oktatott.

A tanári hivatást élvezte, a diákokkal szeretett foglalkozni, a tanteremben mindig otthon érezte magát. Mint pedagógus arra törekedett, hogy tanítványai az évszámok és nevek mellett meglássák az összefüggéseket, és megértsék a történelmi események hátterét, ami által önálló gondolkozást és kritikai képességet kívánt kialakítani bennük.

Szövetségünket is sokszor megtisztelte történelmi szakmai tudásával és ünnepi beszédeivel az 1848-as vagy az 1956-os forradalmak megemlékezéséről tartott ünnepségeinken. Az 1956-os forradalom 30 éves évfordulója alkalmából Szablya Ilona közrejárásával az Inquiring Mind sorozat keretében több ismertető előadást is adott Washington állam különböző városaiban. Most pedig a WMASz kérésére egy történelmi előadás-sorozatot indított „Sorsdöntő dátumok Magyarország XX. századi történelmében” címmel, aminek érdeklődéssel nézünk elébe.

Mária már 10 éve elhivatott vezetője a Pécs-Seattle testvérvárosi kapcsolatok-

nak, így Pécs sok vonalon rányomta pecsétjét az életükre, otthonukra. Minden évben vendégül látnak egy-egy pécsi diákot a tanulmányi és kulturális csere keretein belül. Maradandó baráti kapcsolatok alakultak ki Kramárék és a diákok között, akiknek így alkalmuk nyílt személyes tapasztalatokat szerezni Amerikáról.

Kramár professzornak 1996 évi nyugdíjba vonulása óta a Pécsi Tudományegyetemmel vendégprofesszori kapcsolata alakult ki. Immár hatszor hívták meg, hogy a Történelem Tanszéken és az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszékén angolul és magyarul tanítson. Honoráriumot ezekért a vendégtanításokért sosem fogadott el, mondván, hogy így róhatta le tartozását szülőhazájának. A megjegyzés ugyanis otthoni baráti vagy rokoni körökben többször elhangzott, hogy „Nektek könnyű volt kint nyugaton.”

A tanítás mellett és a vakációk alatt a Kramárék járták a környék hegyeit és próbálták leányaikat kb. három évenként Magyarországra vinni, Mária szüleit meglátogatni. Ezek a látogatások idővel kigyógyították Zoltánt a honvágyból, mert személyesen tapasztalhatta a kiábrándító magyarországi valóságot a szocializmus évei alatt.

Ennek ellenére vallomása szerint „Politikailag amerikai állampolgár vagyok, kulturálisan európai, de a nemzetiségem magyar,” mondja magáról. Ellentétben sok gyökértelen emberrel, függetlenül attól, hogy Magyarországra utazik-e vagy vissza az USA-ba, „én mindig haza megyek” jegyezte meg. Lehet-e ennél jobb, kielégítőbb érzése egy emigráns magyarnak?

*Fényképezte / Photos by:
Márta Boros Horváth*